

Nota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Jan Van Ophemstraat te Aarschot

**Ward Decramer
Marjolein van der Waa
Wouter Yperman**

Nota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Jan Van Ophemstraat te Aarschot

**Ward Decramer
Marjolein Van der Waa
Wouter Yperman**

**Tienen, 2018
Studiebureau Archeologie bvba**

Colofon

Nota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Jan Van Ophemstraat te Aarschot

Initiatiefnemer:	Kerkfabriek Onze-Lieve-Vrouwekerk Aarschot
Projectleiding:	Annelies De Raymaeker
Erkend archeoloog:	Marjolein van der Waa Wouter Yperman (assistent bodemkundige)
Auteurs:	Ward Decramer en Marjolein van der Waa
Foto's en tekeningen:	Studiebureau Archeologie bvba (tenzij anders vermeld)

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bvba mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

Studiebureau Archeologie bvba
Bietenweg 20
3300 Tienen
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85
fax: 016/77.05.41

©2018, Studiebureau Archeologie bvba

Inhoudstafel

Inhoudstafel

Hoofdstuk 1	Samenvatting van het uitgevoerde onderzoek	p. 3
Hoofdstuk 2	Verslag van resultaten: proefputtenonderzoek	p. 6
2.1	Beschrijvend gedeelte	p. 6
2.1.1	Administratieve gegevens	p. 6
2.1.2	Archeologische voorkennis	p. 9
2.1.3	Onderzoeksopdracht en vraagstellingen	p. 9
2.1.4	Vooropgestelde onderzoeksmethode- en technieken	p. 9
2.1.5	Afwijkingen ten aanzien van de vooropgestelde strategie	p. 10
2.2	Assessment	p. 12
2.2.1	Landschappelijke gesteldheid	p. 12
2.2.2	Pedogenetische zones	p. 13
2.2.3	Vindplaatsen met bodemsporen	p. 17
2.2.3.1	Muur(resten) en funderingen	p. 18
2.2.3.2	Overige sporen	p. 23
2.2.4	Vondsten	p. 25
2.2.5	Natuurwetenschappelijke staalnames	p. 28
2.2.6	Datering en interpretatie van het onderzochte gebied	p. 28
2.2.7	Confrontatie met voorgaand onderzoek	p. 28
2.2.8	Archeologische verwachting	p. 29
2.2.9	Synthese en beantwoording onderzoeksvragen	p. 30
Hoofdstuk 3	Programma van maatregelen voor opgraving	p. 33
3.1	Administratieve gegevens	p. 33
3.2	Gemotiveerd advies	p. 35
3.2.1	Impactbepaling van de geplande werken op het bodemarchief	p. 35
3.2.2	Waardering van de archeologische site	p. 36
3.2.3	Aanbevelingen	p. 37
3.3	Programma van maatregelen	p. 37
3.3.1	Vraagstelling en onderzoeksdoelen	p. 37
3.3.2	Onderzoeksstrategie-, methode en technieken	p. 38
3.3.3	Contextgebonden bepalingen	p. 41
3.3.4	Criteria bij het niet uitvoeren van bepaalde onderzoekshandelingen	p. 41
3.3.5	Kostenraming van de opgraving	p. 41
3.3.6	Noodzakelijke competenties van het opgravingsteam	p. 42
3.3.7	Risicofactoren bij het uitvoeren van het onderzoek	p. 43
3.3.8	Conservatie en langdurige bewaring van het archeologisch ensemble	p. 43
Bibliografie		p. 45
Bijlagen		p. 47
	Bijlage 1: Sporeninventaris	p. 50
	Bijlage 2: Vondsteninventaris	p. 52

Bijlage 3: Fotoinventaris	p. 56
Bijlage 4: Profielinventaris	p. 58
Bijlage 5: Allesporenplan	p. 64

Hoofdstuk 3 Programma van maatregelen voor opgraving

3.1 Administratieve gegevens

Projectcode:	2018H155 (proefputtenonderzoek)
Aanleiding:	De opgemaakte archeologienota kadert in een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag. De nota werd opgemaakt voor geplande sloop- en constructiewerken in een projectgebied dat binnen de vastgestelde archeologische zones ligt en met een oppervlakte van 960 m ² . Daarmee valt de vergunningsaanvraag binnen de aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen 300 m ² of meer en een bodemingreep van 100 m ² of meer bedraagt binnen een vastgestelde archeologische zone (Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013, het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014 en de Code van Goede Praktijk).
Erkend archeoloog:	Marjolein van der Waa OE/ERK/Archeoloog/2017/00177 Studiebureau Archeologie bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00002
Locatie:	Aarschot, Jan Van Ophemstraat 23-25-27 (fig. 3.1 en 3.2) Bounding box: punt 1: x= 182526, y= 186260 punt 2: x= 182552, y= 186230 Aarschot, Afd. 2, Sectie H, percelen 220h, 220k en 222c
Relevante termen¹⁷:	Middeleeuwen, 18 ^{de} eeuw, 19 ^{de} eeuw, kerkgebouw
Bebouwde zones:	Het projectgebied is aan de straatkant bebouwd met twee woningen (met kelder) en een parochiezaal, deze bebouwing werd voorafgaand aan het veldwerk bovengronds verwijderd.

¹⁷ Thesaurus: <https://inventaris.onroerendergoed.be/thesaurus>

Nota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Jan Van Ophemstraat te Aarschot

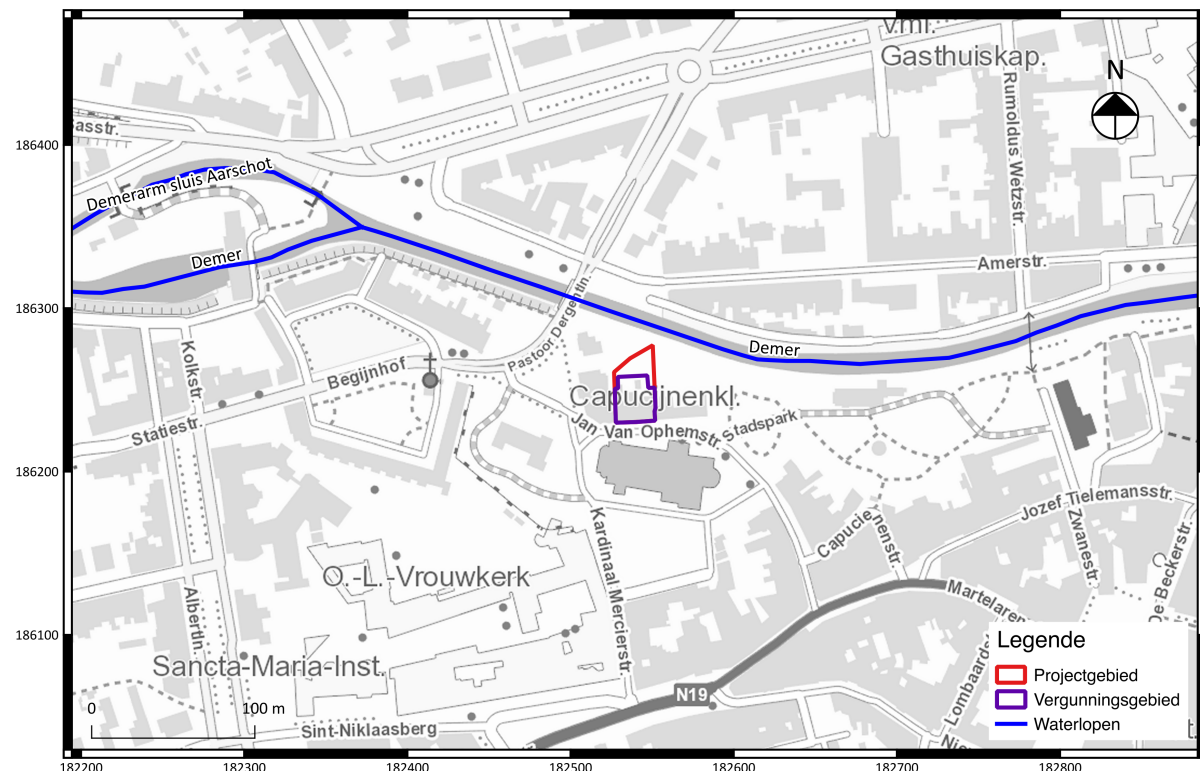

Fig. 3.1: Uittreksel uit de topografische kaart (2017) met situering van het projectgebied en op te graven zone (vergunningsgebied).

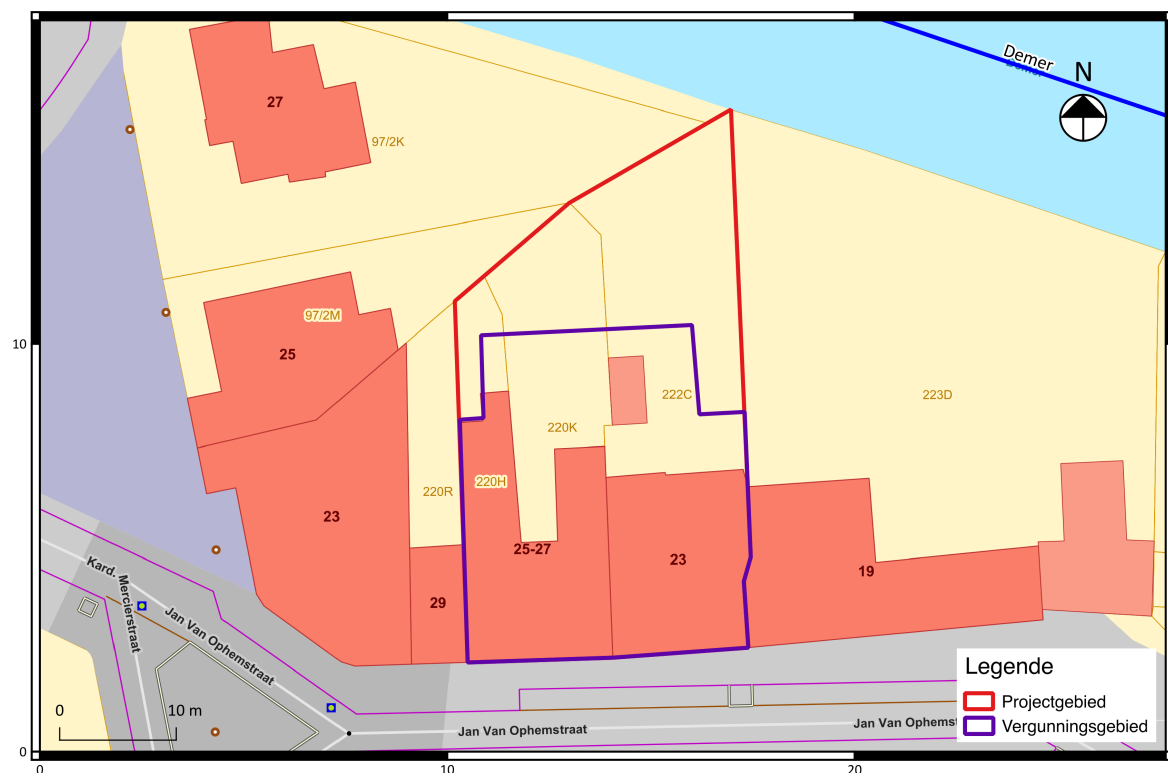

Fig. 3.2: Uittreksel van het kadasterplan met situering van het projectgebied en op te graven zone (vergunningsgebied) (© CADGIS).

3.2 Gemotiveerd advies

Op basis van het tot nu toe uitgevoerde archeologische vooronderzoek - bestaande uit een bureauonderzoek (onderwerp van de bekrachtigde archeologienota met projectcode 2016K202 en ID 3804) en een proefsleuvenonderzoek (uitgevoerd in uitgesteld traject met projectcode 2018H155) - kan besloten worden dat er een noodzaak is voor een verder archeologisch onderzoek in de vorm van een opgraving.

De verkregen informatie aan de hand van het uitgevoerde vooronderzoek (zowel met als zonder ingreep in de bodem) is voldoende om een gefundeerde uitspraak te doen over de archeologische waarden in de ondergrond. Op basis van dit vooronderzoek kan voldoende worden aangetoond dat er zich relevante archeologische waarden op dit terrein bevinden.

3.2.1 Impactbepaling van de geplande werken op het bodemarchief

De geplande werken behelzen de plaatsing van een appartementsgebouw, waarvoor een diepgelegen kelderruimte en ondergrondse garage tot een diepte van -3,18 m centraal door het vergunningsgebied zal worden uitgegraven. Buiten deze kelder zullen de uitgravingen van de geplande funderingen een vernietiging van het bodemarchief betekenen van -40 cm tot -70 cm onder stoepniveau. Bijkomend zal er een paalfundering worden geplaatst, die lokaal een zeer diepe bodemverstoring betekent.

Het proefputten heeft aangetoond dat er zich relevante archeologische relictten in de ondergrond bevinden vanaf -60 cm tot -90 cm onder stoepniveau (archeologische muurresten / lagen / vondsten) tot ten minste een diepte van -160 cm / > -270 cm. Hierdoor wordt de noodzakelijke bufferzone die nodig is voor een behoud *in situ* (verstoringsdiepte + 30 cm) niet gewaarborgd. Met name de centrale uitgraving voor de geplande parkeergarage zal een vernietigende impact hebben op het archeologische bodemarchief.

Figuur 3.3 biedt een impactbepaling van de geplande werken op het bodemarchief, waarbij het funderingsplan geplot worden op het alle-sporenplan van de archeologie. De geplande diepe uitgraving staat daarbij apart aangeduid. Een behoud *in situ* is met de voorziene bodemingrepen niet mogelijk.

Fig. 3.3: Impactbepaling: alle-sporenplan geplot op het funderingsplan.

3.2.2 Waardering van de archeologische site

Binnen het onderzoeksterrein zijn de restanten van historische bouwfases teruggevonden van laatmiddeleeuws Aarschot, terug te voeren naar mogelijk de vijftiende tot twaalfde eeuw. Het onderzoeksterrein kan daarbij in twee zones verdeeld worden: aan de zuidkant (de straatkant) en het centrale gedeelte werden restanten van historische bebouwing teruggevonden, terwijl langs de noordkant van het onderzochte gebied sprake is van een historisch gedempte Demer-arm. In totaal werden 3 mogelijke interessante archeologische niveaus teruggevonden, waarvan het onderste vlak bestaat uit de moederbodem.

In verscheidene antropogene lagen die op het terrein werden vastgesteld, zat vondstmateriaal vervat dat in de vijftiende eeuw en later kan worden geplaatst. Dergelijke vondsten bieden kenniswinst in verband met de materiële cultuur van de stad Aarschot tijdens de vijftiende eeuw.

Op het terrein werden lokaal tot een diepte van ca. -60 cm restanten van de reeds gesloopte recente bebouwing aangetroffen. Het is dan ook niet uitgesloten dat tijdens het vervolgonderzoek meer van dergelijke ingrepen worden aangetroffen, die lokaal een bodemverstoring zullen hebben veroorzaakt. Over het algemeen kan echter gesteld worden dat de versturende invloed van de recente bebouwing beperkt is gebleven, op de plekken van de uitgegraven kelders na. De kelderruimtes zijn echter relatief klein in omvang en beperkten zich tot de zuidwestelijke hoek van het terrein.

De waarde van de aangetroffen archeologische site is te plaatsen binnen een kennispotentieel voor het historische stadsleven in de kern van Aarschot, die staat aangeduid als archeologische zone. Door het verder vrijleggen van de historische bouwresten en ingestorte Demerbedding, kan inzicht verkregen worden in de historische bouwevolutie en terreingebruik aan de vroegere oever van de Demer in de nabijheid van de Onze-Lieve-Vrouweparochiekerk.

3.2.3 Aanbevelingen

Op basis van de uitgevoerde onderzoeken kan worden vastgesteld dat de zone van het projectgebied beschikt over een hoog archeologisch potentieel. De datering, aanwezigheid van historische bouwresten, het potentieel voor oudere sporen in de moederbodem, het vondstmateriaal uit de vijftiende eeuw in cultuurlagen die een inzicht kunnen geven in de materiële cultuur en de ligging binnen een archeologische zone waarbinnen nog maar weinig voorgaand archeologisch onderzoek heeft plaatsgevonden, zorgt voor een archeologische verwachting voor dit terrein die dermate hoog is dat een verder archeologisch onderzoek noodzakelijk is. Behoud in situ van de verschillende archeologische elementen behoort niet tot de mogelijkheden.

De dikte van het archeologisch pakket werd op het terrein vastgesteld tussen -160 cm aan de zuidkant (straatkant) van het vergunningsgebied en tot dieper dan -270 cm aan de noordkant (Demerzijde). Aan de straatkant bevinden zich twee kleine stadskelders die dieper dan -160 cm werden uitgegraven. Beide uitgravingen voor deze bestaande kelders zullen het archeologisch erfgoed hebben vernietigd en overeenkomstig worden deze delen van het terrein niet nuttig geacht om te selecteren voor vervolgonderzoek. Voor de rest van het terrein bestaat afdoende potentieel op kenniswinst bij opgraving, hierboven gemotiveerd.

In totaal wordt dan 572m² (= nagenoeg het vergunningsgebied van het vooronderzoek) geselecteerd voor vervolgonderzoek (fig. 3.4) i.e. een vlakdekkende opgraving.

3.3 Programma van Maatregelen voor opgraving

3.3.1 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

De vraagstelling van het onderzoek zal gericht zijn op de verschillende occupatiefasen van de locatie, voornamelijk een fasering van de aangetroffen bebouwing en eventuele voorgaande bewoning. Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- Wat is de aard, omvang, datering, spreiding en ruimtelijke samenhang en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?
- Welke functie kan gegeven worden aan de aangetroffen structuren? Zijn dit ambachtelijke functies, of eerder een context van nederzetting?

- Zijn er aanwijzingen voor specifieke activiteiten op deze locatie? Wat zijn de materiële aanwijzingen hiervoor? Passen deze in de historische context van de locatie?
- Is de huidige perceelsindeling ook van toepassing op de oudere aangetroffen structuren?
- Wat zeggen de aangetroffen vondsten over de welstand, levenswijze, sociale, economische en culturele achtergrond van de opeenvolgende bewoners/gebruikers?
- Zijn er mogelijk oudere sporen aanwezig dan de verwachte sporen van de (laat-)middeleeuwse bebouwing?
- Wat is de datering en samenstelling van de aangetroffen ophogingslagen? Hoe werd het terrein bouwrijp gemaakt? Hoe zag het oorspronkelijke reliëf eruit?
- Hoe kaderen de resultaten van dit onderzoek binnen onze kennis van de stadsgeschiedenis/stadsontwikkeling van Aarschot?

Het archeologisch onderzoek kan enkel als volledig beschouwd worden als er geen archeologische waarden meer aanwezig zijn binnen het projectgebied. Bovendien dient er voldoende informatie gegenereerd worden om alle onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Alle vondsten en artefacten worden in die mate verpakt en geconserveerd om een degelijke bewaring te garanderen.

3.3.2 Onderzoeksstrategie, methode en technieken

Het gebied dat geselecteerd werd voor opgraving omvat het volledige vergunningsgebied, op huidige kelders na. In totaal komt dit neer op een terrein van 571 m² dat geselecteerd is voor een vlakdekkende opgraving.

Omwille van bestaande gebouwen en tuinmuren op de perceelsgrens is het om stabiliteits- en veiligheidsredenen niet mogelijk om tot tegen de perceelsgrens op te graven. Omdat de bouwheer de geplande kelder niet tot tegen de perceelsgrens laat komen zullen er hierdoor ook geen beschoeiingen aangebracht worden aan de perceelsgrenzen. Een veiligheidszone van ongeveer 3 m. vanaf de perceelsgrens is hierdoor wenselijk (fig. 3.4). Plaatselijk kan deze afstand in het kader van onderzoek op vlak 1 verkleind worden, rekening houdend met betreffende aangrenzende constructies.

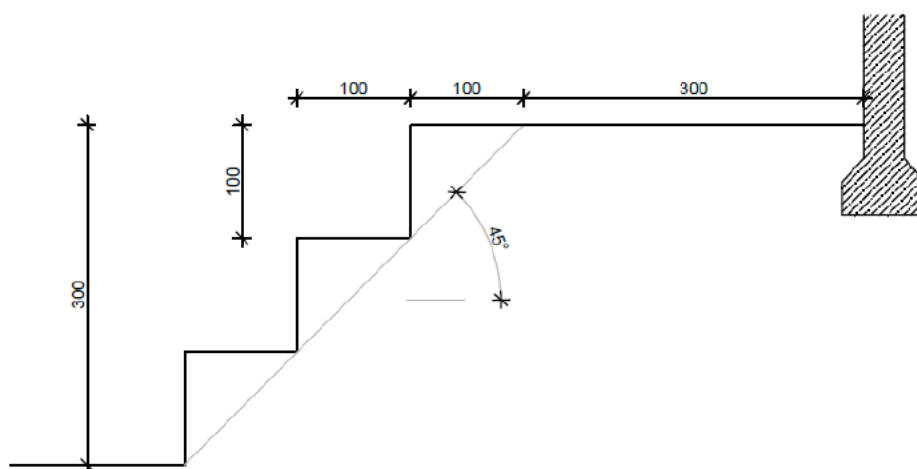

Fig. 3.4: Illustratie van de uitgravingshoek.

Aangezien in de memorie van toelichting bij het onroerend erfgoeddecreet een grid van funderingspalen gelijk staat aan een volledige verstoring is het hierdoor niet mogelijk om deze palen reeds te plaatsen voorafgaande aan het archeologisch onderzoek. Een deel van deze palen vallen echter binnen de veiligheidszone (fig. 3.5/3m. buffer), die niet onderzocht kan worden, waardoor het aanbrengen van deze palen het onderzoek niet zou hinderen. Verder werd na overleg tussen de initiatiefnemer en Onroerend Erfgoed op donderdag 11 oktober 2018 een compromis bereikt om de extra kosten voor de initiatiefnemer te beperken. Deze extra kosten betreffen de noodzaak voor het heropvullen van de opgravingsput met breekzand voor de palenmachine, en het hierna opnieuw uitgraven.

Het compromis bestaat uit het zetten van alle achterste palen, aangezien deze ver genoeg uit elkaar staan, en het zetten van de palen rond de kelder, die deels in de veiligheidszone liggen en sowieso niet konden onderzocht worden. De 22 overige palen (fig. 3.5/Fase 2) zullen na het archeologisch onderzoek gezet worden vanaf het maaiveld, na het opvullen van de opgravingsput.

Voorafgaande aan de opgraving zullen de volgende werken uitgevoerd worden:

- Aan de straatkant zal een berlinerwand in de grond gestoken worden. De verankering van deze wand zal pas gebeuren bij het archeologisch onderzoek wanneer de gewenste diepte bereikt is en er geen archeologische resten meer verstoord kunnen worden bij deze verankering. Deze Berlinerwand laat tevens toe dat het archeologisch onderzoek tot dicht tegen de straat kan uitgevoerd worden, anders was een veiligheidsbuffer van enkele meters noodzakelijk.
- De grondbemaling zal gezet worden buiten de kelderzone, maar binnen de veiligheidszone (fig. 3.4) voor de aangrenzende percelen. Hierdoor vormt deze dan ook geen belemmering voor het archeologisch onderzoek.
- Het boren van 64 palen (fig. 3.5/Fase 1)

De opgraving zal gebeuren in verschillende vlakken: het eerste niveau ligt op een diepte van ca. -60 cm tot 90 cm en bevat post-middeleeuwse gebouwresten uit de Nieuwe en Nieuwste Tijd en dempingspakketten van de Demer, het tweede niveau begint rond de -110 cm en bevat bewoningsresten uit ijzerzandsteen, een derde niveau is te situeren op -160 cm aan de zuidkant tot dieper dan -270 cm aan de noordkant en refereert naar de diepte van de moederbodem. Afhankelijk van de aangetroffen structuren kan aan de kant van de Demer dit 2de vlak dieper liggen om eventuele oeverconstructies te onderzoeken. Het vooronderzoek heeft namelijk aangetoond dat richting de Demer er een significant 19de eeuw ophogingspakket aanwezig is dat de oeverhelling volgt. De diepte bij het vooronderzoek bedroeg daar 270 cm onder het maaiveld.

De archeologische opgraving wordt, op het bereikte compromis i.v.m. de palen na, enkel uitgevoerd in omstandigheden die toelaten om de handelingen uit de Code van Goede Praktijk uit te voeren op de wijze zoals ze daarin beschreven zijn en die bovendien geen schade veroorzaken aan archeologische sporen of vondsten. Er worden maatregelen genomen om overlast door regen- en of grondwater tegen te gaan. Voorafgaand aan het onderzoek wordt het peil van de grondwatertafel bepaald. Waterputten en andere diepe sporen worden met bemaling opgegraven indien de onderkant van de sporen zich meer dan 30 cm onder de huidige grondwatertafel bevindt. Om hierover uitsluitel te krijgen wordt de diepte door middel van een grondboor bepaald. Bij de plaatsing van bemaling wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de aanwezigheid van het bodemarchief en de op te graven zones.

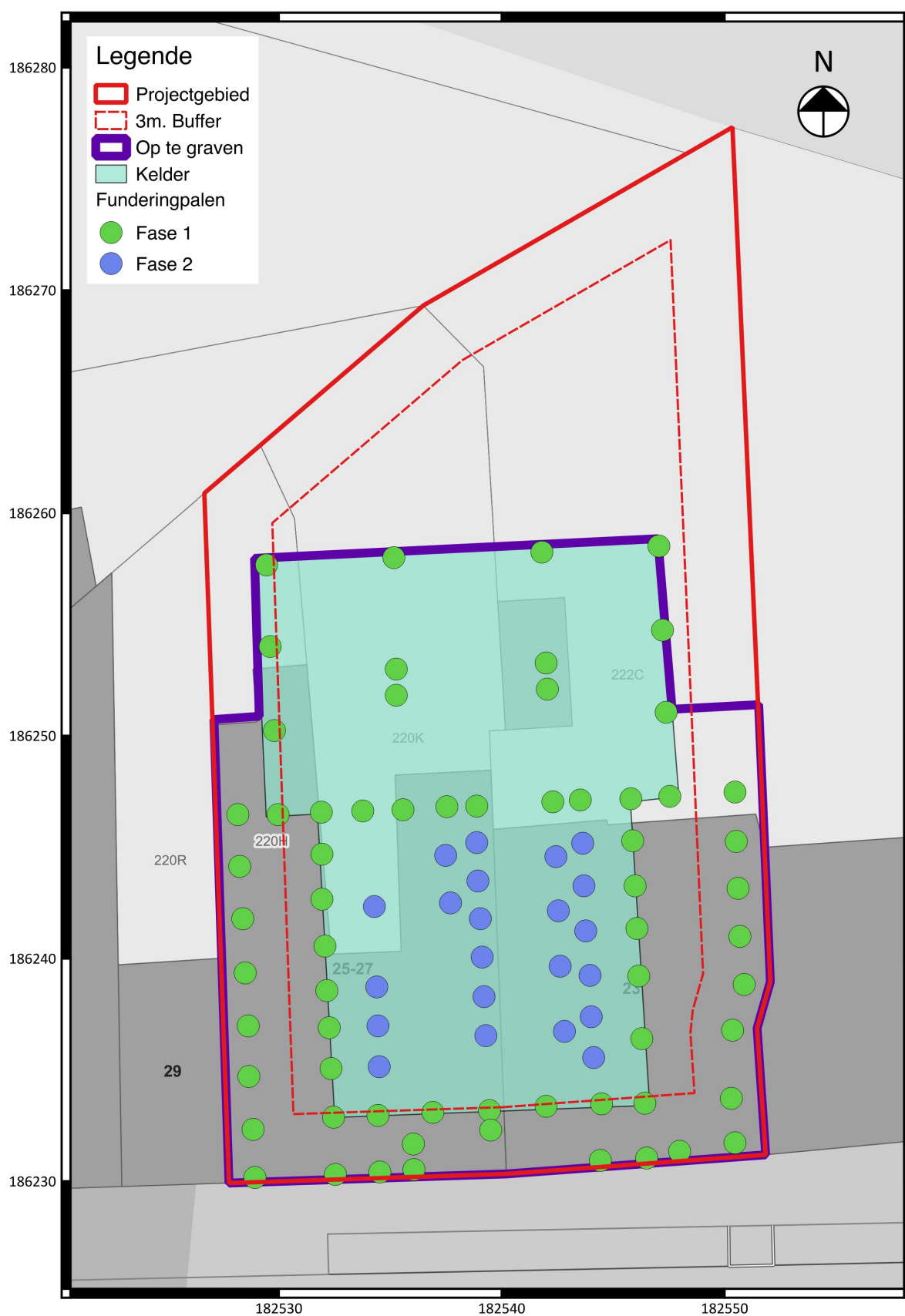

Fig. 3.5: Locaties van de palenfundering.

3.3.3 Contextgebonden bepalingen

Omdat tijdens het proefsleuvenonderzoek slechts een deel van het projectgebied werd onderzocht, bestaat de mogelijkheid dat deze wel aanwezig zijn maar niet aangesneden werden. Bij het aantreffen van waterputten, beerputten, silo's en/of diepe afvalputten wordt bijzondere aandacht besteed aan de monsternamen voor natuurwetenschappelijk en dateringsonderzoek. Bij het couperen van waterputten wordt er zorg voor gedragen dat de volledige waterput met insteekkuil wordt gecoupeerd, rekening houdend met de veiligheid van het personeel en de stabiliteit van te behouden constructies grenzend aan de op te graven zone.

3.3.4 Criteria bij het niet uitvoeren van bepaalde onderzoekshandelingen

Het archeologisch onderzoek kan enkel als volledig beschouwd worden als er geen archeologische waarden meer aanwezig zijn binnen het projectgebied. Enkel resten binnen een zone die in aanmerking komt voor behoud *in situ* kunnen bewaard blijven. Bovendien dient er voldoende informatie gegenereerd worden om alle onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Alle vondsten en artefacten worden in die mate verpakt en geconserveerd om een degelijke bewaring te garanderen.

Indien bij het veldwerk van de voorgestelde methode wordt afgeweken, op basis van de bekomen inzichten tijdens de uitvoering van het onderzoek, wordt dit beschreven en verantwoord in de rapportering. Daarnaast moet zeker rekening worden gehouden met veilige werkomstandigheden. Bij onveilige situaties (grondwater/instabiele putwanden/...) heeft de **veiligheid steeds prioriteit op de archeologie**. Hierbij wordt ook rekening gehouden met de stabiliteit van de omliggende gebouwen, zeker bij het gebruik van bronbemaling. Indien de aanpak dient te worden aangepast tijdens het veldwerk, dienen alle betrokken partijen hiervan op de hoogte te worden gebracht.

3.3.5 Kostenraming van de opgraving

Vooraleer een raming kan gegeven worden met betrekking tot het veldwerk, dient erop gewezen te worden dat deze gebaseerd is op de resultaten van het vooronderzoek. Een grotere of kleinere dichtheid van de sporen en de aanwezigheid van speciale sporen (bijvoorbeeld waterputten) heeft een invloed op de accuraatheid van deze raming. Er werd gepoogd een ruime schatting te geven waarbij alle getallen in vermoedelijke hoeveelheden worden gegeven.

Voor dit onderzoek wordt uitgegaan van 20 dagen veldwerk met een leidinggevend archeoloog en twee archeoloog-assistenten. Binnen dit veldwerk wordt ook het zeven van de zeefstalen en het reinigen van de vondsten gerekend. Mogelijk dient een externe specialist te worden geconsulteerd. Hiervoor wordt 1 werkdag voorzien.

De optelling van alle kosten geeft een totale geschatte kostprijs van € 77.000. (fig. 3.6)

Nota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Jan Van Opheimstraat te Aarschot

Type	Aantal	Type	Aantal
Veldwerk	€ 40.000	Natuurwetenschappelijke onderzoeken	€ 18.000
Leidinggevend archeoloog	20 wd VH	Waardering houtskoolstalen	5 VH
Archeoloog – assistent (X2)	20 wd VH (X2)	Waardering hout	5 VH
		Waardering macroresten	6 VH
Consult specialisten	1 wd VH	Waardering pollen	4 VH
Inzet graafmachine	13 wd VH	Waardering botmateriaal	3 VH
Transport graafmachine	1	Waardering metaal	3 VH
Topografie	30u VH	14C - datering houtskool	5 VH
Werfinrichting	1	Dendrochronologie	3 VH
		Archeobotanie	4 VH
Assessment	€ 2.000	Analyse pollen	4 VH
		Archeozoölogie	1 VH
Verwerking	€ 4.000	Natuursteenanalyse	5 VH
Rapportage	€ 9.500	Conservatie	€ 3.500
		Conservatie aardewerk	2 VH
		Conservatie metaal	2 VH
		Conservatie hout	5 VH
		Conservatie leder	5 VH
		Conservatie glas	2 VH
		TOTAALPRIJS	€ 77.000

Fig. 3.6: Kostprijsraming.

3.3.6 Noodzakelijke competenties van het opgravingsteam

De aangetroffen site dient te worden opgegraven door een team bestaande uit ervaren veldarcheologen. De leidinggevend archeoloog dient over minstens 240 werkdagen opgravingservaring met minstens 160 werkdagen in stadscontexten. Hij/zij heeft aantoonbare ervaring op sites uit de (post-)middeleeuwen. Hetzelfde geldt voor de archeoloog-assistent, hij/zij dient minstens 120 werkdagen opgravingservaring te hebben met minstens 80 werkdagen in stadscontexten. Indien tijdens het veldwerk duidelijk wordt dat binnen het opgravingsteam niet de nodige specialisatie aanwezig is voor bepaalde contexten, wordt de hulp van externe specialisten ingeroepen (cfr. consult specialisten in kostenraming).

Bij de uitwerken van de resultaten van de opgraving en de rapportage hiervan wordt indien nodig ook de hulp ingeroepen van externe specialisten.

3.3.7 Risicofactoren bij het uitvoeren van het onderzoek

Archeologie is *in se* een risicovol beroep. Alle mogelijke maatregelen dienen te worden genomen om op een veilige en gezonde manier te kunnen werken.

Indien bij het veldwerk van de voorgestelde methode wordt afgeweken, op basis van de bekomen inzichten tijdens de uitvoering van het onderzoek, wordt dit beschreven en verantwoord in de rapportering. Daarnaast moet zeker rekening worden gehouden met veilige werkomstandigheden. Bij onveilige situaties (grondwater/instabiele putwanden/...) heeft de **veiligheid steeds prioriteit op de archeologie**. Hierbij wordt ook rekening gehouden met de stabiliteit van de omliggende gebouwen. Indien de aanpak dient te worden aangepast tijdens het veldwerk, dienen alle betrokken partijen hiervan op de hoogte te worden gebracht.

Het programma van maatregelen werd opgemaakt op basis van de resultaten van het bureauonderzoek en het proefsleuvenonderzoek. Alle ingezamelde gegevens werden geïnterpreteerd om tot een inschatting te komen van de aanwezige archeologische waarden binnen de grenzen van het projectgebied. Het interpreteren van deze waarden kan echter niet met een 100% zekerheid gebeuren, aangezien het volledige beeld nog niet gekend is. Mogelijk zijn hierdoor enkele onderzoeksvragen niet van toepassing en kunnen deze dus niet worden beantwoord. Daarnaast kunnen binnen het projectgebied mogelijk archeologische waarden aanwezig zijn (specifiek archeologische contexten) die specifieke onderzoeksmethoden en onderzoeksvragen vereisen.

3.3.8 Conservatie en langdurige bewaring van het archeologisch ensemble

Archeologische conservatie kent verschillende vormen die in alle fases van het archeologisch onderzoek dienen aanwezig te zijn om het onderzoekspotentieel van de opgegraven objecten ten volle te benutten (CGP 24.1). Zo wordt ervoor gezorgd dat alle nodige voorzorgen genomen zijn om de bewaring van een archeologisch artefact te verzekeren van bij het opgraven tot een eventuele verdere conservatiebehandeling. De artefacten worden bewaard in een gecontroleerde en aangepaste omgeving om eventuele degradatieprocessen te vertragen of stoppen. Indien nodig wordt een conservatie in functie van het onderzoek (alle ingrepen die nodig zijn om zoveel mogelijk informatie uit een archeologisch artefact te halen) of een stabiliserende conservatie (de behandeling die nodig is om een artefact stabiel te kunnen bewaren en hanteren) uitgevoerd.

Op basis van het assessment – en in samenspraak met een conservator – wordt een beslissing genomen met betrekking tot welke ingrepen noodzakelijk en nuttig zijn. De conservator coördineert alle aspecten inzake conservatie tijdens het onderzoek. Hij bepaalt welke aspecten van de conservatie kunnen uitgevoerd worden door hem zelf en welke door andere medewerkers, en hoe dit dient te gebeuren.

Er dient rekening worden gehouden met het vondstassemblage. Indien een groot assemblage van dezelfde artefacten wordt gevonden is het niet in alle gevallen noodzakelijk om alle artefacten te gaan

Nota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Jan Van Ophemstraat te Aarschot

conserveren. In dit geval zal dan een representatief aandeel verder onderzocht en geconserveerd worden.

Ook dient rekening worden gehouden met het vondstassemblage. Indien een groot assemblage van dezelfde artefacten wordt gevonden is het niet in alle gevallen noodzakelijk om alle artefacten te gaan conserveren. In dit geval zal dan een representatief aandeel verder onderzocht en geconserveerd worden.

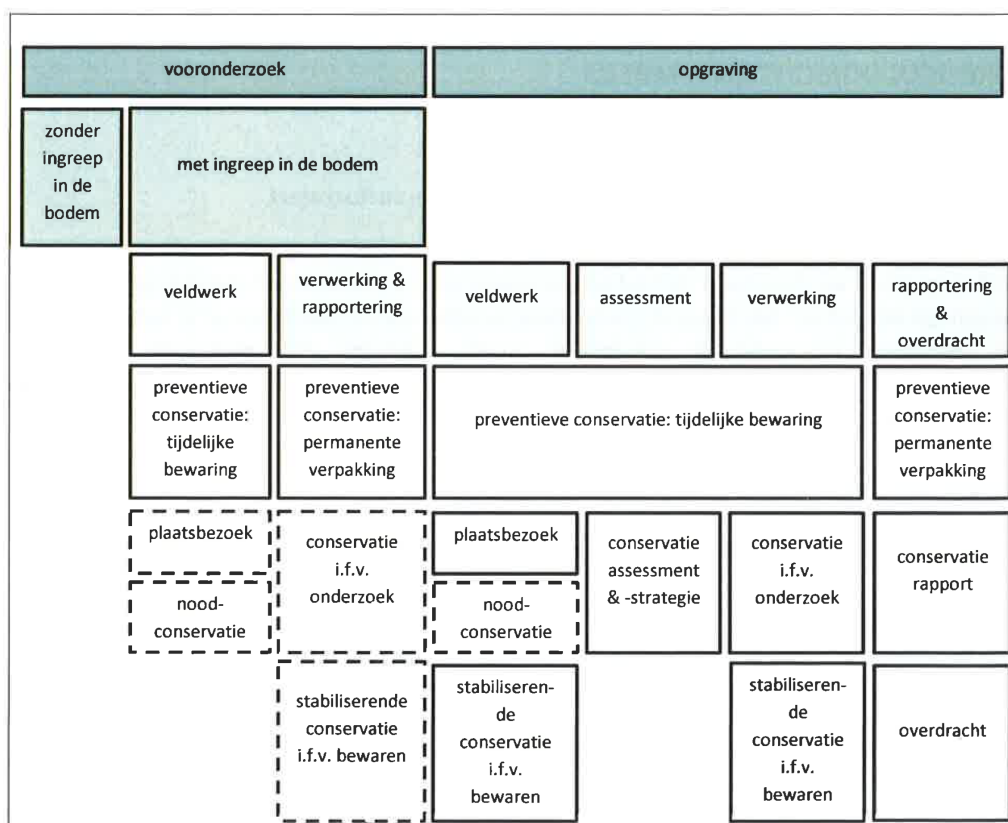

Fig. 3.7: Plaats van conservatie in het archeologisch onderzoek¹⁸.

¹⁸ Code van Goede Praktijk: 190.